

ĐỔI MỚI HOẠT ĐỘNG DẠY VÀ HỌC NHẪM NÂNG CAO KẾT QUẢ HỌC TẬP CHO SINH VIÊN NGÀNH LUẬT TRƯỜNG ĐẠI HỌC TIỀN GIANG TRONG BỐI CẢNH XÃ HỘI HIỆN ĐẠI

Trương Văn Tiếng*, Huỳnh Hồ Thu Thảo**

*Phòng Tổ chức - Hành chính, Trường Đại học Tiền Giang

**Khoa Kinh tế - Luật, Trường Đại học Tiền Giang

Tóm tắt: Sự phát triển của công nghệ 4.0 và nền kinh tế tri thức đặt ra yêu cầu đổi mới toàn diện giáo dục, đặc biệt trong đào tạo ngành Luật. Bài viết đề xuất một số giải pháp đổi mới hoạt động dạy và học cho sinh viên ngành Luật Trường Đại học Tiền Giang nhằm nâng cao kết quả học tập và đáp ứng nhu cầu nguồn nhân lực chất lượng trong thời kỳ hội nhập.

Từ khóa: dạy học, đổi mới, kết quả học tập, sinh viên Luật, Đại học Tiền Giang

INNOVATING TEACHING AND LEARNING ACTIVITIES TO IMPROVE ACADEMIC PERFORMANCE OF LAW STUDENTS AT TIEN GIANG UNIVERSITY IN THE CONTEXT OF MODERN SOCIETY

Truong Van Tieng*, Huynh Ho Thu Thao**

* Office of Organization and Administration, Tien Giang University

** Faculty of Economics and Law, Tien Giang University

Abstract: The development of Industry 4.0 and the knowledge-based economy demands a comprehensive reform in education, particularly in legal training. This article proposes several solutions to innovate teaching and learning activities for law students at Tien Giang University, aiming to enhance academic performance and meet the growing need for high-quality human resources in the era of international integration.

Keywords: teaching and learning, innovation, academic performance, law students, Tien Giang University

Nhận bài: 10/05/2025

Phản biện: 13/06/2025

Duyệt đăng: 18/06/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trường Đại học Tiền Giang (ĐHTG) là cơ sở đào tạo đại học công lập, đa ngành, đào tạo theo định hướng nghề nghiệp – ứng dụng, được thành lập theo Quyết định số 132/2005/QĐ-TTg. Trong gần 20 năm phát triển, trường đã hai lần đạt chuẩn kiểm định chất lượng cơ sở giáo dục đại học (2017–2022 và 2023–2028). Hiện nay, ĐHTG đào tạo 21 ngành thuộc nhiều lĩnh vực, trong đó ngành Luật được Bộ GD&ĐT cho phép tuyển sinh từ năm 2019. Đây là ngành liên tục đạt và vượt chỉ tiêu tuyển sinh, phản ánh nhu cầu xã hội cao về nguồn nhân lực pháp lý chất lượng.

Ngành Luật được đánh giá có tiềm năng nghề nghiệp lớn, do pháp luật là công cụ quản lý xã hội không thể thiếu trong mọi lĩnh vực đời sống. Trước làn sóng của Cách mạng công nghiệp 4.0, nhu cầu về “lao động trí thức ngành luật” ngày càng tăng, đòi hỏi chương trình đào tạo phải hiện đại, sát thực tiễn. Vì vậy, ĐHTG không ngừng đổi mới hoạt động dạy học, kiểm tra đánh giá, khuyến khích sinh viên tự học, phát triển toàn diện năng lực để đáp ứng yêu cầu của nhà tuyển dụng và xã hội trong bối cảnh hội nhập quốc tế.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1 Khái quát về đổi mới hoạt động dạy và học

Bước sang thế kỷ XX và thế kỷ XXI, sự phát triển của nền sản xuất công nghiệp hiện đại đòi

hỏi phải tiến hành cải cách giáo dục, nhằm đào tạo một lực lượng lao động đáp ứng những yêu cầu và điều kiện phát triển kinh tế - xã hội.

Dạy học là quá trình mà người dạy truyền thụ hệ thống tri thức; những kinh nghiệm về cuộc sống, lao động sản xuất; các giá trị về văn hóa - đạo đức cho người học. Trải qua các giai đoạn lịch sử xã hội khác nhau, sự phát triển kinh tế - xã hội đã có nhiều ảnh hưởng sâu sắc đến hoạt động dạy học. Vì dạy học là một dạng hoạt động xã hội đặc biệt, vốn gắn bó với đời sống con người nên khi xã hội thay đổi thì hoạt động dạy học cũng cần được đổi mới.

Nghị quyết Trung ương 8, khóa XI đã nêu rõ: Đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục không chỉ là quốc sách hàng đầu mà còn là “mệnh lệnh” của cuộc sống. “Đổi mới” có thể hiểu là sự thay đổi cái cũ, bất hợp lý làm cho nó thích ứng với yêu cầu mới của sự phát triển kinh tế - xã hội. Đổi mới không có nghĩa là thay thế hoàn toàn những cái cũ, lạc hậu mà chỉ là đổi mới trên cơ sở nền tảng, kế thừa yếu tố tốt của cái cũ; đồng thời loại bỏ những mặt hạn chế, phát huy những mặt tích cực và thêm vào yếu tố mới phù hợp với xu thế phát triển của thời đại.

“Đổi mới hoạt động dạy học” là chuyển từ cách

dạy truyền thụ một chiều “người dạy là trung tâm” sang cách dạy “lấy người học làm trung tâm”, có sự tương tác sư phạm giữa thầy và trò; sự trao đổi, giao lưu, học hỏi giữa trò và trò.

Với ý nghĩa trên, thì phương pháp dạy học truyền thống là sự truyền thụ một chiều mang tính thông báo đồng loạt. Người dạy là chủ thể của hoạt động, truyền đạt kiến thức. Phương tiện dạy học là bảng, phấn, cách dạy phổ biến là “Thầy đọc - Trò chép”. Phương pháp dạy học như thế tạo nên những cái “đầu đầy”, người học lĩnh hội kiến thức một cách thụ động; kèm theo cách đánh giá với yêu cầu ghi nhớ, tái hiện lại, nhắc lại kiến thức nhận được từ người dạy. Điều đó dẫn người học đến cách học thuộc lòng, học vẹt, học đối phó. Người học ít có cơ hội phát triển, thể hiện năng lực sáng tạo của mình. Ngược lại, phương pháp dạy học theo hướng đổi mới là sự tương tác sư phạm đa chiều giữa người dạy và người học, giữa người học với người học. Người học là chủ thể của hoạt động, được tạo điều kiện chủ động khám phá, độc lập, sáng tạo và tự chiếm lĩnh tri thức. Người dạy là người định hướng, tổ chức, đồng thời là người đưa ra các kết luận và đánh giá trên cơ sở tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau của người học; tạo nên sự năng động, thói quen tư duy và khả năng sáng tạo cho người học.

Như vậy, đổi mới hoạt động dạy học ở bậc đại học chính là giảng dạy theo hướng phát huy tính tích cực nhận thức của người học; giúp người học tự tìm tòi, nghiên cứu làm chủ tri thức khoa học với sự tổ chức, hướng dẫn của người thầy; nhằm đạt được mục tiêu và nhiệm vụ dạy học đại học, góp phần đào tạo đội ngũ cán bộ khoa học, nguồn nhân lực tương lai cho đất nước.

2.2. Đề xuất các định hướng đổi mới hoạt động dạy và học nhằm nâng cao kết quả học tập cho sinh viên ngành Luật của Trường Đại học Tiền Giang

2.2.1. Đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tăng cường sự tương tác, chủ động, tích cực của sinh viên

Ngày nay, trong xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, để thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã đề ra kế hoạch hành động, chỉ đạo các cơ sở giáo dục và đào tạo đẩy mạnh đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực cá nhân của người học, áp dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực, chú trọng rèn luyện phương pháp tự học; tăng cường các hoạt động xã hội, nghiên cứu khoa học và vận

dụng kiến thức vào thực tế.

Từ những quan điểm tiếp cận trên, có thể nêu một số nội dung cơ bản về đổi mới phương pháp giảng dạy để hình thành phương pháp học tập tích cực ở SV là:

Đổi mới cách dạy của thầy kéo theo sự thay đổi cách học của trò. Người dạy định hướng, hướng dẫn người học nghiên cứu, tìm tòi; làm thay đổi hoạt động nhận thức của người học, chuyển từ tái hiện sang sáng tạo, từ học tập thụ động sang học tập chủ động. Trong mỗi tiết lên lớp cần phải làm cho người học được hoạt động nhiều hơn, thực hành nhiều hơn, thảo luận nhiều hơn và suy nghĩ nhiều hơn.

Mối quan hệ “Đọc - chép” và lối truyền thụ một chiều được thay thế bằng mối quan hệ hợp tác, tương tác giữa thầy và trò; trò là chủ thể hoạt động, tự chiếm lĩnh tri thức; thầy là người hướng dẫn, trọng tài, cố vấn.

Tăng cường sử dụng phương tiện dạy học hiện đại, ứng dụng công nghệ thông tin vào dạy học nhằm tạo hứng thú cho người học. Một bài học hay là một bài học đạt được những mục đích về kiến thức về kỹ năng và để lại những ấn tượng sâu sắc, những cảm xúc mạnh mẽ trong người học, chính những cảm xúc này sẽ biến nhận thức thành thái độ và niềm tin khoa học, mang lại hiệu quả cho hoạt động dạy và học.

Ở bậc đại học, quá trình dạy học phải giúp người học sau khi tốt nghiệp có đầu óc đã quen rèn luyện hơn là một kho tư liệu. Trong quá trình dạy học, cần tăng cường rèn luyện sáng tạo. Người học không phải là chiếc bình rỗng mà người dạy cần nhồi nhét cho đầy, mà là ngọn đèn cần được thắp sáng. Người dạy cần khơi dậy niềm đam mê tìm tòi, khám phá tri thức nơi người học. “Người thầy trung bình chỉ biết nói, người thầy giỏi biết giải thích, người thầy xuất chúng biết minh họa, người thầy vĩ đại biết cách truyền cảm hứng” (William Arthur Ward – Nhà giáo dục người Mỹ).

Với ý nghĩa đó, đổi mới PPGD ở bậc đại học chính là giảng dạy theo hướng phát huy tính tích cực nhận thức của SV; giúp SV tự tìm tòi, nghiên cứu làm chủ tri thức khoa học với sự tổ chức, hướng dẫn của GV; nhằm đạt được mục tiêu và nhiệm vụ dạy học đại học, góp phần đào tạo đội ngũ cán bộ khoa học, nguồn nhân lực tương lai cho đất nước.

2.2.2. Thiết kế hoạt động dạy và học nhằm phát huy khả năng tự học và tính sáng tạo của sinh viên

Trong thời đại phát triển của khoa học kỹ thuật công nghệ hiện đại và hội nhập kinh tế quốc tế,

nhất là với yêu cầu đổi mới giáo dục đại học, người học phải tự trang bị tri thức khoa học, năng lực tư duy nếu không muốn lạc hậu so với thời đại. Vì thế, tự học là một trong những phẩm chất mà nhà trường hiện đại cần trang bị cho SV. Đồng thời, trong đào tạo theo học chế tín chỉ, GV có thể giảm bớt thời lượng lý thuyết, tăng dần thời gian thực hành trên lớp bằng việc hướng dẫn SV tự học, tự nghiên cứu ở nhà trước khi lên lớp.

Luật Giáo dục sửa đổi, bổ sung và hợp nhất năm 2009 có nêu rõ: “Phương pháp đào tạo trình độ CĐ, trình độ ĐH phải coi trọng việc bồi dưỡng ý thức tự giác trong học tập, năng lực tự học, tự nghiên cứu, phát triển tư duy sáng tạo, rèn luyện kỹ năng thực hành, tạo điều kiện cho người học tham gia nghiên cứu, thực nghiệm, ứng dụng”

Nhà trường cũng như GV cần quan tâm đến vấn đề này, vì đây cũng là yếu tố quyết định chất lượng dạy học trong đổi mới PPGD. GV là người hướng dẫn, giúp SV có khả năng vận dụng những kiến thức, kỹ năng trong học tập vào đời sống, tạo cho người học có điều kiện tự học và tự học suốt đời.

Trong dạy học theo hướng đổi mới PPGD, GV cần chú ý mối quan hệ giữa truyền đạt tri thức, hình thành kỹ năng, kỹ xảo trong các giờ lên lớp với việc bồi dưỡng, rèn luyện cho SV phương pháp tư duy, tự học, tự nghiên cứu ngoài giờ lên lớp. Để hướng dẫn SV rèn luyện tư duy và hình thành kỹ năng tự học, tự nghiên cứu trên lớp và ngoài giờ lên lớp, GV có thể sử dụng các phương pháp sau đây:

Nêu và giải quyết vấn đề: GV tạo tình huống có liên quan đến nội dung bài giảng yêu cầu SV suy nghĩ, thảo luận, đưa ra cách giải quyết vấn đề. Phương pháp này giúp SV có thói quen động não và tích cực nhận thức.

Tổ chức seminar, thảo luận, hợp tác nhóm: để đạt kết quả tốt trong buổi seminar, đòi hỏi SV phải làm việc thật tích cực ở nhà để tìm hiểu, phân tích và rút ra kết luận về nội dung cần thảo luận, tranh luận. Phương pháp này giúp SV tự học, tự nghiên cứu và rèn luyện kỹ năng làm việc nhóm, khả năng tranh luận khoa học, tư duy logic để tự tin thuyết trình trước tập thể.

Tự nghiên cứu giáo trình: Yêu cầu SV đọc và phân tích nội dung để viết thu hoạch, tóm tắt, lập sơ đồ biểu bảng..., tự vận động ở nhà trước khi lên lớp với sự hướng dẫn của GV.

Lớp học đảo ngược là mô hình giảng dạy năng động, có thể hiểu rằng so với phương pháp học tập truyền thống, SV đến lớp nghe GV thuyết giảng rồi làm bài tập ở nhà sẽ được “đảo ngược” bằng

phương pháp SV phải xem các tài liệu học tập (đề cương chi tiết học phần, slide bài giảng, video, giáo trình, các bài hướng dẫn...) ở nhà thông qua các phần mềm trên Hệ thống quản lý dạy và học trực tuyến như Zoom hoặc Microsoft Teams. Giờ học ở lớp sẽ dành cho các hoạt động tương tác giúp củng cố thêm các khái niệm đã tìm hiểu, như vậy giúp GV và SV thảo luận, nghiên cứu sâu hơn về các vấn đề trong nội dung môn học, góp phần hình thành và phát triển tư duy sáng tạo của SV. Mô hình lớp học đảo ngược giúp SV phát triển nhận thức qua từng cấp bậc theo thang đo nhận thức của Bloom như: ghi nhớ, hiểu, áp dụng (giai đoạn tiếp cận với tài liệu học tập), và sau đó là phân tích, đánh giá, sáng tạo (giai đoạn xử lý thông tin, tiếp thu kiến thức thông qua các hoạt động học tập do GV tổ chức trên lớp).

Phương pháp dạy học theo dự án: GV hướng dẫn SV thực hiện một dự án hay đề tài học tập và đánh giá thành tích dựa trên dự án đó. Với phương pháp này, sinh viên phải chủ động nghiên cứu, tìm tòi kiến thức, thông tin trên sách vở, qua mạng internet. Để đạt kết quả tốt đòi hỏi SV phải làm việc thật tích cực ở nhà để tìm hiểu, phân tích và rút ra kết luận về nội dung cần thảo luận, tranh luận trước khi đến lớp. Quá trình thực hiện dự án giúp SV hoàn thiện bản thân hơn về các kỹ năng giao tiếp, kỹ năng làm việc nhóm, năng lực tư duy, sáng tạo.

2.2.3. *Đổi mới công tác kiểm tra, đánh giá kết quả học tập đáp ứng chuẩn đầu ra học phần*

Công tác kiểm tra đánh giá là một khâu quan trọng và là công đoạn cuối cùng của quá trình dạy học. Kết quả kiểm tra vừa đánh giá được chất lượng học tập của SV vừa giúp GV đánh giá được khả năng sư phạm của mình, từ đó điều chỉnh PPGD phù hợp, nâng cao chất lượng dạy học.

Trong dạy và học tích cực, để có thể đánh giá được năng lực của SV, GV cần kết hợp cả đánh giá quá trình với đánh giá kết thúc học phần. Muốn phát triển năng lực của SV, mỗi giờ lên lớp cần giảm bớt thời lượng truyền thụ kiến thức, tăng thời gian để người học tự tìm tòi, khám phá phát triển năng lực học tập. Ngày nay việc đổi mới PPGD theo hướng lấy người học làm trung tâm, phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học; thì công tác kiểm tra, đánh giá cũng chuyển từ kiểm tra, đánh giá “tập trung về kiến thức” sang kiểm tra, đánh giá “tập trung về năng lực”.

Giảng viên cần thay đổi hình thức và nội dung kiểm tra, đánh giá quá trình học tập của SV, đảm bảo các yêu cầu sau đây:

Nội dung kiểm tra: phải đảm bảo đánh giá được toàn diện về mặt kiến thức, kỹ năng, thái độ; cần chú ý đến trình độ chung và sự phân hóa trong học tập của SV. Phương pháp giảng dạy nhằm phát huy tính tích cực của SV thì việc kiểm tra không thể đơn điệu chỉ dừng lại ở yêu cầu ghi nhớ, tái hiện lại những nội dung đã được học, mà cần chú trọng đến năng lực tư duy độc lập, khả năng vận dụng sáng tạo những gì đã được học để giải quyết vấn đề và tự khám phá, chiếm lĩnh tri thức.

Hình thức kiểm tra: nên sử dụng đa dạng, phối hợp nhiều hình thức trong một học phần và phù hợp với đặc thù riêng của học phần: học phần lý thuyết hay thực hành, thuộc khối kiến thức tự nhiên hay xã hội, giáo dục đại cương hay giáo dục chuyên nghiệp mà lựa chọn vận dụng một số hình thức kiểm tra, đánh giá như: kiểm tra vấn đáp, tự luận, trắc nghiệm, tự luận kết hợp với trắc nghiệm, thực hành, viết tiểu luận, làm đồ án, thảo luận và báo cáo kết quả,... Phương pháp đánh giá kết quả học tập theo hướng phát triển năng lực tự học, tự nghiên cứu và làm việc theo nhóm của người học.

Vì vậy, đổi mới kiểm tra, đánh giá là rất cần thiết và phải được tiến hành một cách khoa học mới đảm bảo nâng cao chất lượng dạy học. Ngày nay việc đổi mới PPGD theo hướng lấy người học làm trung tâm, phát huy tính tích cực, sáng tạo của người học; thì công tác kiểm tra, đánh giá cũng chuyển từ kiểm tra, đánh giá “tập trung về kiến thức” sang kiểm tra, đánh giá “tập trung về năng lực”.

Từng bước hoàn thiện việc xây dựng ngân hàng đề thi kết thúc học phần đáp ứng chuẩn đầu ra. Ngân hàng câu hỏi thi kết thúc học phần là một trong những hình thức giúp SV ôn tập, hệ thống

hóa kiến thức, kiểm tra nhận thức, chống học tủ, tiêu cực trong học tập; đồng thời là một trong những công cụ đánh giá khách quan, chính xác thành quả học tập của người học góp phần tăng cường hiệu quả đổi mới PPGD.

Kết hợp với việc điều chỉnh nội dung chương trình đào tạo, mục tiêu đào tạo, bộ môn xác định các học phần thi, nội dung tổng quát cần thi của từng học phần. Từ đó, đề ra các yêu cầu về trình độ tư duy theo *thang đo mức độ nhận thức theo phép phân loại của Bloom* (nhớ, hiểu, vận dụng, phân tích, tổng hợp, đánh giá), đáp ứng yêu cầu phát triển toàn diện năng lực, phẩm chất người học.

III. KẾT LUẬN

Tóm lại, đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục đào tạo là điều tất yếu, không chỉ là quốc sách hàng đầu mà còn là mệnh lệnh của cuộc sống. Trong đó, công tác đổi mới PPGD cần được vận hành và được quản lý một cách có kế hoạch, có tổ chức và được chỉ đạo, kiểm tra giám sát thường xuyên nhằm từng bước nâng dần chất lượng dạy học, phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa – hiện đại hóa đất nước và phát triển kinh tế bền vững. Để hoàn thành mục tiêu và sứ mạng của Nhà trường, cùng với việc nâng cao trình độ chuyên môn cho đội ngũ giảng viên, cải tiến chương trình đào tạo, tập trung kiểm tra đánh giá năng lực sinh viên, thì việc đổi mới hoạt động dạy học có mối quan hệ thống nhất và cùng vận hành với nhau góp phần nâng cao chất lượng dạy học, đồng thời phát triển nguồn nhân lực trình độ cao cho địa phương trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế và toàn cầu hóa.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2023), Hội thảo khoa học “Tổng kết 10 năm thực hiện Nghị quyết 29-NQ/TW về giáo dục đại học”.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Nghị quyết Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Hà Nội.
3. Trường Đại học Tiền Giang (2022), *Quyết định 22/QĐ-ĐHTG ngày 07/02/2022 về việc ban hành Chiến lược phát triển Trường Đại học Tiền Giang giai đoạn 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2035*.
4. Trường Đại học Tiền Giang (2023), *Quyết định 527/QĐ-ĐHTG ngày 29/9/2023 về việc ban hành Bản mô tả chương trình đào tạo trình độ đại học, cao đẳng Sư phạm hệ chính quy của Trường Đại học Tiền Giang*.